

Regeringskansliet

Promemoria

2022-03-22

S2022/01754

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med
anledning av ökade levnadsomkostnader

1 Sammanfattning

Mot bakgrund av händelserna i Sveriges närområde har svenska hushåll drabbats av ökade priser på bland annat el, drivmedel och livsmedel. Detta ökar risken för många hushåll att få en mer ansträngd ekonomi. Det finns därför anledning att ge stöd till ekonomiskt utsatta barnfamiljer så att de kan klara sina levnadsomkostnader till följd av höjda priser. I denna promemoria lämnas förslag om ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget som riktar sig till barnfamiljer med låga inkomster. Tilläggsbidraget föreslås lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinarie bostadsbidraget. Det innebär att bidraget inte ska beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst utan i stället ska betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor om 25 procent av storleken på det ordinarie preliminära bostadsbidraget, dvs. som mest 1 325 kronor i tilläggsbidrag per månad. Bidraget ska heller inte ingå som en del av beräkningen för det ordinarie slutliga bostadsbidraget. Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som tar emot särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis eller umgängesbidrag.

Det tillfälliga tilläggsbidrag som föreslås har samma utformning som det tillfälliga bidrag som betalades ut under juli t.o.m. december 2020 och under samma period 2021. Då var det dock fråga om en åtgärd för att motverka risken för försämrade disponibla inkomster bland barnfamiljer med låga inkomster till följd av covid-19-pandemin.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt den bedömning som görs i denna promemoria bör stödet lämnas från och med den 1 juli till och med den 31 december 2022.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag, umgängesbidrag och tilläggsbidrag till barnfamiljer”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 §, och närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).
Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2021:586.

² Senaste lydelse 2021:586.

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, och
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*
5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

4 §⁴

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 *och* 3 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

³ Senaste lydelse 2021:586.

⁴ Senaste lydelse 2021:586.

⁵ Senaste lydelse 2021:586.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

3 a §⁶

Den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ har också rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag. Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år, finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag.

97 kap.

1 §⁷

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁸

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §. Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

⁶ Senaste lydelse 2021:586.

⁷ Tidigare 96 kap. 3 a § upphävd genom 2021:586.

⁸ Senaste lydelse 2021:586.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget *enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4* minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

23 a §⁹

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som tilläggsbidrag till barnfamiljer med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad.

98 kap.

1 §¹⁰

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
 - slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
 - omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
 - utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
 - utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
 - tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.

⁹ Tidigare 97 kap. 23 a § upphävd genom 2021:586.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:586.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer12 §¹¹

Bestämmelserna i 2–9 §§ gäller inte i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

110 kap.6 §¹²

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, och
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, och

7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

¹¹ Tidigare 98 kap. 12 § upphävd genom 2021:586.

¹² Senaste lydelse 2021:586.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska utgå,

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag och umgängesbidrag”.

Lydelse enligt avsnitt 2.1

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,

¹ 96 kap. 3 a § 2022:000

97 kap. 23 a § 2022:000

98 kap. 12 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 a § 2022:000

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

rubriken närmast före 97 kap. 23 a § 2022:000

rubriken närmast före 98 kap. 12 § 2022:000.

2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
 3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,
 4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*
 5. tilläggsbidrag till barnfamiljer.
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*
 4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

4 §⁴

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och

⁴ Senaste lydelse 2022:000. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2022:000.

– förmånstiden i 12–15 §§.

97 kap.

1 §⁶

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁷

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

98 kap.

1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, och
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, och
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, och
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

⁶ Senaste lydelse 2022:000.

⁷ Senaste lydelse 2022:000.

⁸ Senaste lydelse 2022:000.

– tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.

110 kap.

6 §⁹

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,	
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,	
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,	
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §	
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,	5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, <i>och</i>
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, <i>och</i>	6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

⁹ Senaste lydelse 2022:000.

3 Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av kraftigt ökade levnadsomkostnader

3.1 Nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag

Bostadsbidraget är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån som har såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften. Bidraget lämnas dels till barnfamiljer, dels till ungdomar utan barn som fyllt 18 men inte 29 år. Bestämmelser om bostadsbidrag finns i 95–98 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. För Försäkringskassans handläggning av ärenden gäller de allmänna handläggningsbestämmelserna i SFB och i förvaltningslagen (2017:900).

Bostadsbidrag lämnas till hushåll med barn som är yngre än 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Rätt till bostadsbidrag som barnfamilj gäller för den som har vårdnaden om barn och varaktigt bor tillsammans med barnet, på heltid eller växelvis ungefär halva tiden, och för den som med anledning av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Barnfamiljer kan dels få ett bidrag till bostadskostnader, dels ett bidrag för att barn stadigvarande bor eller tidvis vistas i hushållet. Det senare lämnas som ett särskilt bidrag för hemmavarande barn, för barn som bor växelvis eller som ett bidrag för umgängesbarn. Om ett barns föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, har den förälder som barnet är folkbokfört hos rätt till det särskilda bidraget för hemmavarande barn. Storleken på det särskilda bidraget för hemmavarande barn beräknas efter antalet

barn i familjen, per månad 1 500 kronor för ett barn, 2 000 kronor för två barn och 2 650 kronor för tre eller fler barn.

För rätt till bidrag till bostadskostnader är huvudregeln att man måste ha en egen bostad, dvs. inneha en hyresrätt eller äga en bostadsrätt, samt vara folkbokförd på bostaden och stadigvarande bo där. Bidraget till bostadskostnaden är beroende av hushållets bidragsgrundande bostadskostnader. För barnfamiljer gäller att bidrag inte lämnas för bostadskostnader upp till 1 400 kronor per månad. Vid högre bostadskostnader kan man få bidrag med hälften av bostadskostnaden mellan 1 400 kronor upp till en övre gräns som varierar med antalet barn.

För barnfamiljer finns det också vissa begränsningar för hur stor bostadsyta som får läggas till grund för bidraget.

3.1.1 Inkomstprövningen inom bostadsbidraget

Bostadsbidrag beräknas utifrån hushållets uppskattade inkomster för ett helt kalenderår och betalas ut löpande som ett preliminärt bidrag. Inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret.

Inkomstprövningen innebär att bidraget bestäms av det enskilda hushållets inkomster och tillgångar. För en ensamsökande förälder med barn kan den bidragsgrundande inkomsten uppgå till 150 000 kronor per år utan att bidraget reduceras. För gifta och sammanboende föräldrar med barn minskas bidraget om årsinkomsten överstiger 75 000 kronor för någon av makarna eller samborna. Inkomstgränserna för bostadsbidraget är individuella för respektive make eller sambo. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre än inom nu nämnda gränser, minskas bostadsbidraget med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Även hushållets sammanlagda förmögenhet över 100 000 kronor beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten. Den ökas med 15 procent av förmögenheter som överstiger 100 000 kronor.

Det framräknade bidragsbeloppet per månad avrundas nedåt till jämna hundratal kronor. Bostadsbidrag som beräknas till lägre

belopp än 1 200 kronor för ett helt år, dvs. mindre än 100 kronor per månad, betalas inte ut. En bidragsmottagare är skyldig att anmäla ändrade inkomster och ändrade förhållanden till Försäkringskassan.

Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats av Skatteverket. Den som har haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppgavs till Försäkringskassan får en tilläggsutbetalning med ränta. Den som beräknade sina inkomster för lågt får betala tillbaka det belopp som har betalats ut för mycket, plus en avgift. Tilläggsutbetalning och återbetalning kommer dock bara i fråga när skillnaden mellan slutligt och preliminärt bostadsbidrag är minst 1 200 kronor.

3.1.2 Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget under juli—december 2020 och under samma period 2021

Med anledning av den ekonomiska situation som barnfamiljer riskerade att hamna i till följd av coronapandemin som startade våren 2020 infördes under perioden den 1 juli till och med den 31 december 2020 ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget. Det tillfälliga tilläggsbidraget infördes på nytt under perioden den 1 juli till och med 31 december 2021 med anledning av den fortsatta spridningen av covid-19. Bidraget hanterades av Försäkringskassan och hade samma konstruktion, målgrupp och omfattning som det bidrag som föreslås i denna promemoria.

Bidraget betalades ut med ett belopp som motsvarade 25 procent av storleken på det preliminära bostadsbidraget som ett tillägg till det månatliga preliminära bostadsbidraget. Under andra halvåret 2020 fick barnhushåll varje månad ett tillskott på 25 procent av sitt preliminära bostadsbidrag. Försäkringskassans sammanställning av tilläggsbidraget för juli till och med december 2020 visar att totalt 585 miljoner kronor betalades ut till i snitt 129 000 hushåll varje månad med cirka 750 kronor under den aktuella perioden. Genomsnittet utan tilläggsbeloppet var 2 583 kronor i december 2020.

År 2021 betalades tilläggsbidraget ut med ett belopp som motsvarade 25 procent av storleken på det preliminära bostadsbidraget som ett tillägg till det månatliga preliminära

bostadsbidraget. Försäkringskassans sammanställning av tilläggsbidraget för juli till och med december 2021 visar att totalt 540 miljoner kronor betalades ut till i snitt 120 000 hushåll varje månad med cirka 750 kronor under den aktuella perioden. Genomsnittet utan tilläggsbeloppet var 2 583 kronor i december 2021.

För 2022 beräknas det genomsnittliga månadsbeloppet för barnhushåll vara 2 861 kronor. I Försäkringskassan prognos från februari 2022 antas cirka 124 000 barnhushåll få bostadsbidrag varje månad.

Enligt Coronakommissionen var de särskilda pandemiåtgärderna särskilt betydelsefulla för ensamstående med barn. Kommissionen lyfter det tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget som en åtgärd med ett vällovligt syfte och viktigt för särskilt utsatta grupper. Det tillfälliga tilläggsbostadsbidraget kompenserade för hela 14,4 procent av bortfallet i arbetsinkomster för ensamstående med barn. (Sverige under pandemin – Volym 1 Samhällets, företagens och enskildas ekonomi, Slutbetänkande av Coronakommissionen, SOU 2022:10, s. 206 och 219.)

3.2 Ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget införs

Förslag: Bostadsbidrag ska under en begränsad tid lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidraget ska lämnas till barnfamiljer som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag.

Tilläggsbidraget ska beräknas på grundval av de övriga formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljen.

Tilläggsbidraget ska lämnas utan ansökan.

Skälen för förslaget: Den ekonomiska situation som har uppstått med anledning av händelserna i Sveriges närområde har bidragit till att många hushåll fått, eller riskerar att få, kraftigt höjda utgifter. Särskilt har priserna ökat för el, drivmedel och livsmedel.

De negativa ekonomiska konsekvenserna för många hushåll av höjda priser med anledning av händelserna i Sveriges närområde uppstår efter en långdragen pandemi som har drabbat stora grupper

i samhället, däribland barnhushåll. Kronofogdemyndigheten genomförde enkäter med frågor om ekonomi vid två tillfällen under pandemin, i maj 2020 och januari 2021. Undersökningen visade att många barnhushåll, och särskilt ensamstående föräldrar, hade svårt att klara sina utgifter, dvs. hushåll i målgruppen för bostadsbidraget.

SCB har noterat en väldigt bred prisuppgång på de flesta livsmedel och alkoholfria drycker under början av 2022 och framför allt i februari månad. Totalt har livsmedelspriserna gått upp fyra procent under det senaste året. Elpriserna sjönk i februari, men har fortfarande ökat mycket under det senaste året. Inflationstakten enligt KPI (konsumentprisindex) var 4,3 procent i februari 2022, scb.se. Även priserna på diesel och bensin ökar kraftigt till följd av den rådande omvärldssituationen. Prisökningarna påverkar särskilt personer med låg inkomst och små ekonomiska marginaler, däribland vissa barnfamiljer.

Vid beräkningen av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag tillämpas schablonbeloppen i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad, se 3 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag och familjebidrag i form av bostadsbidrag. Pensionsmyndighetens föreskrifter har ändrats med nya schablonbelopp för 2022. Schablonerna för uppvärmning – som ska vara representativa över året – har sänkts för 2022, vilket beror på att förbrukningen av energi har minskat över tid. Schablonen för övriga driftskostnader har däremot höjts. Hushållsel ingår inte i den bidragsgrundande bostadskostnaden, och om hushållselen ingår i hyran ska en schablonmässigt beräknad kostnad för hushållsel dras av från bostadskostnaden. För 2022 har schablonen för hushållsel sänkts. Det påverkar även de hushåll som har egen bostad eller hyr med kallhyra där den schablonkostnad som beräknas med samma schablon gör att bostadsbidraget beräknas på en lägre kostnad än för 2021.

Mot bakgrund av den försämrade ekonomiska situation som barnhushåll med låga inkomster har fått eller riskerar att få på grund av ökade levnadsomkostnader till följd av händelserna i Sveriges närområde föreslås i denna promemoria att ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer med bostadsbidrag åter ska lämnas.

Bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi. Av den anledningen är bostadsbidraget en lämplig förmån att använda för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser. Boendekostnaden är den största enskilda utgiftsposten för många hushåll och för att minska risken att barnfamiljer inte kan betala sina boendekostnader är det lämpligt att under en begränsad tid åter förstärka bostadsbidraget till barnfamiljer med ett tilläggsbidrag. Förstärkningen ökar inte risken för skuldsättning inom bostadsbidragssystemet (se avsnitt 3.3).

Även om bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån som är fördelningsekonomiskt träffsäker, sett till vilka hushåll som är mottagare av bidraget, så är det ändå inte en förmån som når alla som har låga inkomster och som kan ha behov av ett ekonomiskt stöd på grund av kraftigt ökade levnadsomkostnader. För barnhushåll beror detta till stor del på de individuella inkomstgränserna som innebär att det är svårt för sammanboendehushåll att uppfylla villkoren och därmed kunna vara mottagare av bostadsbidrag. Villkoren för förmånen innebär också att hushåll utan barn där de vuxna är 29 år eller äldre inte har tillgång till bostadsbidraget.

Bostadsbidraget är en komplex förmån med många olika kvalifikationskrav och villkor som påverkar både rätten till förmånen och dess storlek. Förändringar som vidgar målgruppen eller omfattningen på bidraget för att göra det än mer träffsäkert har inte varit möjliga att genomföra under 2020 och 2021, och sådana förändringar bedöms inte heller vara möjliga att genomföra nu. Samtidigt är det angeläget att i närtid kunna ge ett extra ekonomiskt stöd till de barnhushåll som har de lägsta inkomsterna och små möjligheter att kortsiktigt minska utgifter eller öka inkomster.

Bostadsbidragets konstruktion innebär ett avstämningsförfarande mellan ett preliminärt bostadsbidrag som baseras på uppskattade inkomstförhållanden för det kommande året, och som senare stäms av mot hushållets taxerade inkomster, och beslut om ett slutligt bostadsbidrag. Att ändra på villkor inom avstämningsförfarandet som riskerar att få till följd att hushåll senare får ett stort återkrav, som kan vara svårt att kunna betala tillbaka, bedöms heller inte vara lämpligt. Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet har gjort en översyn av reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd. Utredningens slutbetänkande Träffsäkert – Införande av månads-

uppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (volym 1) samt Träffsäkert – Ett nytt bostads- och familjestöd (Bofast) och statlig underhållsreglering (volym 2) (SOU 2021:101) bereds i Regeringskansliet.

Mot den bakgrunden bedöms det i stället vara mer lämpligt att inom bostadsbidraget åter införa ett tidsbegränsat tilläggsbidrag för barnfamiljer som har låga inkomster. Tilläggsbidraget föreslås likt tidigare att lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinära bostadsbidraget. Det innebär att tilläggsbidraget inte ska beräknas efter en bidragsgrundande inkomst utan i stället ska betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor kopplad till storleken på det ordinarie framräknade preliminära bostadsbidraget. Förslaget innebär att någon ansökan för att få tilläggsbidraget därmed inte behövs. Tilläggsbidraget är således en förmån som beräknas utifrån storleken på det preliminära bostadsbidraget som lämnas till barnfamiljer.

Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 96 kap. 3 och 4–9 §§ SFB. Av dessa bestämmelser framgår att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),
- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolferier (4 § andra stycket),
- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),
- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),
- har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),
- är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 96 kap. 5 § SFB framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Bestämmelserna om inkomstgränser i 97 kap. 15 § SFB ska inte tillämpas på tilläggsbidraget eftersom det inte ska inkomstprövas på det sätt som föreskrivs i den paragrafen. Bidragets storlek ska i stället bestämmas genom en beräkningsfaktor i förhållande till det preliminära bostadsbidraget (se avsnitt 3.3).

3.3 Ersättningens storlek

Förslag: Tilläggsbidraget till barnfamiljer ska lämnas månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad.

Tilläggsbidraget ska inte ingå i den slutliga avstämningen av bostadsbidraget som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret.

Skälen för förslaget: Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på storleken av det preliminära bostadsbidraget och bör inte påverkas av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB. Tilläggsbidraget är avsett att vara ett tillfälligt tillskott för ekonomiskt utsatta hushåll i en extraordinär situation. Det är därför inte rimligt att låta tilläggsbidraget ingå i avstämningsförfarandet inom bostadsbidraget och därmed riskera att dessa hushåll får ett återkrav för ett tilläggsbidrag som hushållen inte har ansökt om. Det är inte ekonomiskt försvarbart att göra omfattande it-förändringar för ett stöd som ska lämnas under en begränsad tid. För att uppnå det syfte som tilläggsbidraget har är det lämpligt att berörda hushåll inte ska behöva avstå från att ansöka om det ordinarie bostadsbidraget på grund av oro över vilka konsekvenser det skulle kunna få för framtida avstämningar.

Som framgår ovan beräknas tilläggsbidraget på grundval av det preliminära bostadsbidraget. Enligt förslaget ska tilläggsbidrag inte

lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag. Tilläggsbidraget kommer därför inte att omfattas av den slutliga avstämning som görs enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret (se den föreslagna 98 kap. 12 § SFB). Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte att den försäkrade blir återbetalningsskyldig för någon del av tilläggsbidraget.

Om avstämningen dock ger vid handen att den försäkrade över huvud taget inte skulle ha haft rätt till bostadsbidrag, innebär det att även tilläggsbidraget har lämnats felaktigt. Av 108 kap. 9 § andra stycket SFB följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget. Detta inkluderar då även tilläggsbidraget.

Om det finns särskilda skäl, får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. 11 § SFB). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen. Om den eller de som tagit emot bostadsbidrag medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges. För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ SFB att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts, kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälnings-skyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 § SFB).

Tilläggsbidrag till barnfamiljer ska inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Det föreslås därför att bestämmelserna i 98 kap. 2–9 §§ SFB inte ska gälla i fråga om tilläggsbidraget. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag, slutligt bostadsbidrag och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid ändrade förhållanden ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska träda i kraft den 1 juli 2022 och gälla t.o.m. december 2022. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för bostadsbidrag som avser tid före den 1 juli 2022.

Lagändringar som innebär att nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag återinförs ska träda i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag som avser tid före den 1 januari 2023.

Skälen för förslagen: De nya bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2022.

Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt den bedömning som görs i denna promemoria bör stödet lämnas under andra halvåret 2022. De föreslagna bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer bör således gälla till och med december 2022. De bestämmelser om bostadsbidrag som gäller omedelbart före den 1 juli 2022 bör åter träda i kraft den 1 januari 2023.

Av övergångsbestämmelserna till de lagändringar som föreslås bör det framgå att äldre bestämmelser om bostadsbidrag fortfarande ska gälla för bidrag som avser tid före ikraftträdandet. Bestämmelserna om tilläggsbidrag ska dock gälla även efter den 1 januari 2023 när det gäller bostadsbidrag som avser perioden juli – december 2022.

4 Konsekvenser

4.1 Barnfamiljer med bostadsbidrag

Enligt statistik från Försäkringskassan var det knappt 156 000 hushåll som tog emot bostadsbidrag i december 2021. Av dessa var den dominerande delen, 129 750 hushåll, barnhushåll vilket motsvarar ca 83 procent.

Den övervägande delen av barnhushållen, knappt 107 000, utgörs av hushåll med hemmavarande barn. Den vanligaste förekommande mottagaren av bostadsbidrag för barnhushåll är gruppen ensamstående kvinnor som står för 58 procent av barnhushållen. Andelen ensamstående män var 11 procent. Knappt en tredjedel av de barnfamiljshushåll som fick bostadsbidrag bestod av sammanboende sökande. De barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag har som grupp en annan försörjningsprofil än övriga barnfamiljer. För 83 procent av hushåll som inte tar emot bostadsbidrag är löneinkomster den huvudsakliga försörjningen. Motsvarande siffra för hushåll med bostadsbidrag är 53 procent. För barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag är det 26 procent av de ensamstående som även får ekonomiskt bistånd, och för sammanboende mottagare är siffran 42 procent. Cirka 70 procent av barnhushållen som tar emot bostadsbidrag är ensamstående.

Bostadsbidrag har en tydlig fördelningsprofil och betalas i större utsträckning ut till barnhushåll med låga inkomster, bland vilka andelen utrikes födda är relativt hög. Förslaget bedöms därför bidra positivt till möjligheten att nå det integrationspolitiska målet.

Att den övervägande andelen barnhushåll är ensamföräldershushåll beror inte enbart på att ensamstående ofta har låg ekonomisk standard – även om det är vanligare i den gruppen – utan även på att de individuella inkomstgränserna inom bostadsbidraget för makar eller sambor är bestämda till en nivå som motsvarar hälften av

inkomstgränsen för en ensamstående förälder (se avsnitt 3.1 om gällande bestämmelser för bostadsbidrag).

Tabell 1 Antal och andel hushåll med bostadsbidrag i december 2021

Hushållstyp	Antal hushåll	Andel
Hemmavarande barn	106 970	82 %
Växelvist boende barn	18 310	14 %
Umgängesbarn	4 470	4 %
Sammanboende sökande	38 900	30 %
Ensamstående sökande	91 080	70 %

Källa: Försäkringskassan

Den genomsnittliga bidragsgrundande inkomsten i december 2021 för samtliga barnhushåll var 182 200 kronor. När det gäller skillnaden mellan sammanboendes och ensamståendes hushålls-inkomster är det viktigt att ha i minne att inkomsten per individ är lägre i sammanboende hushåll. Den skillnaden kvarstår även efter att bostadsbidrag har lämnats.

Tabell 2 Bidragsgrundande inkomst och bidragsbelopp per barnhushållstyp i kronor inom bostadsbidraget, december 2021

Hushållstyp	Månadsinkomst	Bostadsbidrag
Samtliga barnhushåll	15 187	2 569
Hemmavarande barn	14 917	2 693
Växelvist boende barn	17 667	1 985
Umgängesbarn	11 500	2 006
Sammanboendehushåll	17 311	2 470
Ensamståendehushåll	14 244	2 611

Källa: Försäkringskassan

Som framgår ovan av de gällande bestämmelserna för bostadsbidrag påverkar såväl inkomster, boendekostnader som storleken på hushållet hur mycket som lämnas i preliminärt bostadsbidrag. I tabellen ovan visas månadsinkomst och bostadsbidrag per månad för de olika hushållstyperna. Den genomsnittliga bostadskostnaden för

barnhushåll med bostadsbidrag var 7 034 kronor i månaden i december 2021.

4.2 Konsekvenser för statens budget

Den lagändring som tillfälligt införs innebär att Försäkringskassan ska lämna ett tilläggsbidrag till de barnhushåll som har beviljats bostadsbidrag under perioden juli till och med december 2022. Tilläggsbidraget ska för varje månad beräknas med en omräkningsfaktor på 25 procent, dvs. en andel av 0,25 av det beräknade och utbetalade ordinarie preliminära bostadsbidraget. Hushållen som nås beskrivs närmare ovan. Kostnaden har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT till att bli cirka 513 miljoner kronor för anslaget bostadsbidrag. Tilläggsbidraget kommer att ingå i samma anslagspost som det ordinarie bostadsbidraget.

Under andra halvåret 2020, juli–december 2020, betalade Försäkringskassan ut cirka 585 miljoner kronor som tillfälligt tilläggsbidrag. Under motsvarande period 2021 betalade Försäkringskassan ut cirka 540 miljoner kronor.

4.3 Konsekvenser för statliga myndigheter

4.3.1 Försäkringskassan

De ändringar som föreslås bedöms innebära vissa administrativa och ekonomiska konsekvenser för Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska beräkna och betala ut tilläggsbidraget i ett stort antal ärenden. Detta kräver bl.a. information om bidraget samt ökade portokostnader. Avseende myndighetens it-system fordras inga nya åtgärder utan tidigare utvecklade system kan användas. Då det inte krävs en ansökan för att få tilläggsbidraget bedöms inte Försäkringskassan få ökad handläggning med anledning av förslaget i sig. Däremot kan den fortsatt ekonomiskt ansträngda situationen i samhället leda till ett ökat inflöde av ansökningar om bostadsbidrag, även utan införande av tilläggsbidraget.

Sammantaget bedöms Försäkringskassans ökade administrationskostnader med anledning av tilläggsbidraget som begränsade.

4.3.2 De allmänna förvaltningsdomstolarna

Beslut om tilläggsbidrag inom bostadsbidraget kan i försumbar omfattning antas komma att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Beslut om tilläggsbidrag är gynnande. De hushåll med bostadsbidrag som inte kan få tilläggsbidrag (hushåll utan barn) får inget beslut om det och det finns därmed inget beslut att överklaga. Det kan inte uteslutas att hushåll utan barn i något fall ansöker om tilläggsbidrag eller att Försäkringskassans beräkning av tilläggsbidraget till barnfamiljer överklagas i enstaka fall. Förslaget torde således komma att medföra mycket få tillkommande mål hos domstolarna. Förslaget bedöms därmed inte ge upphov till kostnadsökningar för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

4.4 Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget som sådant förväntas endast påverka jämställdheten i viss utsträckning. Förändringen gäller under en begränsad period. Det är fler kvinnor än män som är mottagare av bostadsbidrag i dag och därmed kommer även tilläggsbidraget i större utsträckning att nå hushåll med kvinnor med försörjningsansvar än män. Förslaget innebär därför att fler kvinnor än män med försörjningsansvar får en något förbättrad ekonomisk situation.

4.5 Konsekvenser för barn

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska barnet ses som en individ med egna rättigheter. Barnkonventionen har fyra grundprinciper: skydd mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6), åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd (artikel 12). Principerna ska vara vägledande vid tolkningen och tillämpningen av övriga bestämmelser i konventionen, men har också en självständig betydelse. Förslaget om tilläggsbidrag innebär att vissa föräldrar får en förbättrad ekonomisk situation, vilket också bör innebära en förbättring för berörda barn, bl.a. i förhållande till vad som bedöms vara till barnets bästa och barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling.

4.6 Konsekvenser för enskilda

Förslaget om ett tilläggsbidrag för barnhushåll som tar emot bostadsbidrag innebär positiva eller inga konsekvenser för olika typer av hushåll med bostadsbidrag. Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag kommer att få ett tilläggsbidrag och därmed ett högre totalt bidrag med förslaget. Undantagna är de hushåll med ekonomiskt bistånd där den ekonomiska situationen kommer att bli oförändrad eftersom det ekonomiska biståndet minskas i samma utsträckning som tilläggsbidraget ökar bostadsbidraget.

För 2020 var det genomsnittliga bostadsbidraget per månad, exklusive det tillfälliga tilläggsbidraget, 2 796 kronor. Under halvåret med tillfälligt tilläggsbidrag var det genomsnittliga bostadsbidraget för barnhushåll i stället 699 kronor högre, dvs. 3 495 kronor per månad.

För 2021 i december var det genomsnittliga bostadsbidraget per månad, exklusive det tillfälliga tilläggsbidraget, 2 583 kronor. Under halvåret med tillfälligt tilläggsbidrag var det genomsnittliga bostadsbidraget för barnhushåll 750 kronor högre.

För 2022 beräknas det genomsnittliga månadsbeloppet för barnhushåll vara 2 861 kronor. Det skulle ge ett snittbelopp för tilläggsbidrag på 715 kronor per månad under juli t.o.m. december 2022. I Försäkringskassan prognos från februari 2022 antas cirka 124 000 barnhushåll få bostadsbidrag varje månad.

Tilläggsbidraget är avsett att möta behov för de hushåll som har fått eller riskerar att få kraftigt höjda levnadsomkostnader till följd av händelserna i Sveriges närområde och de ökande priserna. Nedan visas typfall för två hushåll under 2022 och hur de påverkas av tilläggsbidraget.

Tabell 4 Effekt av tilläggsbidraget för olika typfallshushåll, ensamstående, kronor per månad

Barn	Boendekostnad	Bostadsbidrag idag	Bostadsbidrag inkl. tillägg	Tilläggsbidraget/höjd disponibel inkomst*
Ensamstående med inkomst på 25 500 kr				
1	5 500	800	1 000	200
2	6 800	1 600	2 000	400
3	7 700	2 600	3 250	650
Hushåll med 0 kr i inkomst med ekonomiskt bistånd				
1	5 500	3 400	4 250	850/0
2	6 800	4 200	5 250	1 050/0
3	7 700	5 200	6 500	1 300/0

* Tilläggsbidraget för ett hushåll utan inkomst fastställs enligt tabellen ovan, men för denna grupp med ekonomiskt bistånd blir det inte någon skillnad i disponibel inkomst. För de andra typfallen är tilläggsbidraget samma som ökningen av den disponibla inkomsten.

4.7 Konsekvenser för kommunerna

Tilläggsbidrag till barnhushåll med bostadsbidrag enligt förslaget beräknas uppgå till 513 miljoner kronor. För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer ett höjt bostadsbidrag att leda till att det ekonomiska biståndet sänks i motsvarande grad. Detta medför att kostnaden för ekonomiskt bistånd beräknas vara 121 miljoner kronor lägre under 2022. I övrigt förväntas inte förslaget innebära några konsekvenser för kommunernas handläggning av ekonomiskt bistånd eftersom uppgift om att bostadsbidrag har lämnats redan finns tillgänglig via en digital tjänst, SSBTEK (sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd), och där kommer tilläggsbidraget att ingå i posten för bostadsbidrag.

4.8 Författningskommentar

4.8.1 4.7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Av ett tillägg i *andra stycket* framgår att bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas utan ansökan. Det innebär att Försäkringskassan självständigt ska besluta om, beräkna och betala ut tilläggsbidraget i samband med den månadsvisa preliminära utbetalningen av bostadsbidrag (jfr 95 kap. 4 § andra stycket och 97 kap. 23 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

95 kap.

2 §

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Av en ny *femte punkt i första stycket* framgår att bostadsbidrag även lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

Av *första stycket* framgår att bostadsbidrag betalas ut löpande under kalenderåret som ett preliminärt bidrag. Det preliminära bidraget baseras på en uppskattad inkomst. När den försäkrades bidragsgrundande inkomst har fastställts slutligt för det aktuella kalenderåret bestäms även bidraget slutligt. I första stycket görs en följdändring med anledning av det nya andra stycket. Av ändringen framgår att det endast är bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst.

Av *andra stycket* följer att regleringen i första stycket inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5. Enligt *andra stycket* beräknas sådant bidrag inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst utan betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a § (se kommentaren till den paragrafen). Tilläggsbidrag till barnfamiljer är en förmån som beräknas utifrån storleken på de andra formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

96 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Bestämmelsen kompletteras i *första stycket* med en hänvisning till den nya 3 a §.

3 a §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar vem som har rätt till bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer samt hur ett sådant bidrag beräknas.

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ också har rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer. Av 3 och 4–9 §§ följer att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),

- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolferier (4 § andra stycket),

- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),

- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),

– har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),

– är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 5 § framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Av *andra stycket* framgår att tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag (dvs. övriga former av bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4). Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag. Beloppsgränsen hänger samman med bestämmelsen i 97 kap. 16 § som anger att bostadsbidrag som beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut. Det innebär att ett preliminärt bidrag måste uppgå till minst 100 kronor per månad för att bidraget ska betalas ut. Av *andra stycket* följer att ett bostadsbidrag som är för litet för att betalas ut inte kan ligga till grund för tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Vilket belopp tilläggsbidraget ska lämnas med regleras i den nya 97 kap. 23 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

97 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. *Tredje strecksatsen* kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §.

15 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Första stycket kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §. I *andra stycket* finns en reglering om bostadsbidrag som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst. Av ett tillägg i stycket i form av en hänvisning till 95 kap. 2 § första stycket 1–4 följer att regleringen inte ska tillämpas på tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5 (jfr 95 kap. 4 §).

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

23 a §

Paragrafen är ny och reglerar med vilket belopp tilläggsbidrag till barnfamiljer ska lämnas.

Enligt paragrafen lämnas tilläggsbidrag till barnfamiljer månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad. Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på storleken av det preliminära bostadsbidraget och påverkas inte av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ (jfr 98 kap. 12 §).

Av den nya 98 kap. 12 § följer att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte att den försäkrade blir återbetalningsskyldig för någon del av tilläggsbidraget. Omvänt gäller att ett högre slutligt bostadsbidrag inte ger rätt till ett högre tilläggsbidrag. Om emellertid avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§ visar att den försäkrade över huvud taget inte har haft rätt till bostadsbidrag, har även tilläggsbidraget lämnats felaktigt (jfr 96 kap. 3 a § som reglerar rätten till tilläggsbidrag). Av 108 kap. 9 § andra stycket följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget (inklusive tilläggsbidraget). Bestämmelsen om återkrav i 108 kap. 9 § gäller alltid när bostadsbidrag har lämnats felaktigt. Ett preliminärt bostadsbidrag som har lämnats felaktigt

kan därför bli föremål för återkrav i dess helhet enligt bestämmelsen utan något samband med den slutliga avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§. Även i sådana fall ska Försäkringskassan således besluta om återbetalning av det felaktigt lämnade tilläggsbidraget.

Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. 11 §). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen (108 kap. 12 §). Om den eller de försäkrade medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges (108 kap. 13 §). För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälningsskyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 §).

Vem som har rätt att få tilläggsbidrag till barnfamiljer regleras i den nya 96 kap. 3 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Bestämmelsen kompletteras med en *femte strecksats* som innehåller en hänvisning till den nya 12 §.

12 §

Paragrafen är ny och anger att bestämmelserna i 2–9 §§ inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer. Sådant bidrag lämnas inte i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och omfattas därför inte av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag (2–4 §§), slutligt bostadsbidrag (5–7 §§) och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid

ändrade förhållanden (8 och 9 §§) ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Av 2 § framgår att preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad inkomst som så nära som möjligt ska motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas. Enligt 8 § ska det preliminära bidraget omprövas om det har inträffat något som påverkar storleken av bidraget. Om omprövningen leder till att storleken på det preliminära bidraget ändras vid nästa månadsutbetalning, följer av 97 kap. 23 a § att även storleken på tilläggsbidraget ändras. Bestämmelsen i 12 § hindrar inte detta. Se vidare kommentaren till 97 kap. 23 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I *tredje stycket* finns det hänvisningar till ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan. Av en ny *sjunde punkt* framgår att en sådan bestämmelse finns i 93 kap. 4 § andra stycket vad gäller bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagändringen i kraft den 1 juli 2022.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

4.8.2 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Andra meningen i andra stycket tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 4 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

95 kap.

2 §

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Femte punkten i första stycket tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 2 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

I *första stycket* tas en hänvisning bort. Vidare ändras uttrycket ”sådan bidrag” till ”bostadsbidraget”. Även *andra stycket* tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 4 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

96 kap.*1 §*

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Som en konsekvens av att 3 a § upphävs tas hänvisningen till den paragrafen i *första stycket* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

97 kap.*1 §*

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *tredje strecksatsen* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

15 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *första stycket* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Även i *andra stycket* tas en hänvisning bort. Båda ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 15 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Som en konsekvens av att 12 § upphävs tas *femte strecksatsen* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I *tredje stycket* tas *sjunde punkten* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 6 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagändringen i kraft den 1 januari 2023.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.